

لجستیک و زنجیره تامین مواد غذایی

مترجم:

دکتر سعید جعفرزاده قوشچی

مهندس سونا هاشم پور



انشارات دانشگاه مستنق اربور



انسان‌شناخت و تغذیه
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه

دانی، سمیر

Dani, Samir

عنوان و نام پدیدآور

: لجستیک و زنجیره تامین مواد غذایی / [تألیف سمیر دانی] : مترجم سعید جعفرزاده قوشچی، سونا هاشم پور.

مشخصات نشر

: ارومیه : دانشگاه صنعتی ارومیه، انتشارات، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری

: ۲۷۵ ص. : مصور (بخشی رنگی)، نمودار (بخشی رنگی).

شابک

: 978-600-99677-2-8

وضعیت فهرست نویسی

: فیا

عنوان اصلی : Food supply chain management and logistics : from farm to fork, 2015.

یادداشت

: کتاب حاضر اولین بار در سال ۱۳۹۵ با عنوان "لجستیک و مدیریت زنجیره تامین مواد غذایی : از تولید تا مصرف" با

همه امیر بهرامی و بختیار استادی توسط انتشارات انکا مرکز تحقیقات و توسعه منتشر شده است.

یادداشت

: کتابنامه، ۲۶۹-۲۷۵.

عنوان دیگر

: لجستیک و مدیریت زنجیره تامین مواد غذایی : از تولید تا مصرف.

موضوع

: (آورده می‌شود) -- صنعت و تجارت -- مدیریت

موضوع

: Produce trade -- Management

موضوع

: فراورده های کشاورزی -- صنعت و تجارت -- بازاریابی

موضوع

: Produce trade Marketing

موضوع

: مواد غذایی -- تامین

موضوع

: Food supply

شناسه افزوده

: جعفرزاده قوشچی، سعید، ۱۳۵۸- مترجم

شناسه افزوده

: هاشم پور، سونا، ۱۳۷۲-، مترجم

رده بندی کنگره

: ۱۳۹۷ ج ۳ ۲۲ د / ۵ / HD۹۰۰۰۰۵

رده بندی دیویی

: ۳۳۸ / ۴۷۶۶۴

شماره کتابشناسی ملی

: ۵۲۲۰۸۸۱



انتشارات دانشگاه صنعتی ارومیه

انتشارات دانشگاه صنعتی ارومیه

نویسندگان:	اول
تاریخ چاپ:	مرداد ۱۳۹۷
شمارگان:	۵۰۰ جلد
بهای کتاب:	۱۸۰۰۰ ریال
شابک:	978-600-99677-2-8
لیتوگرافی/چاپ:	چاپ من

آدرس مؤسسه: ارومیه، خیابان آیت‌الله مدنی ۲، نرسیده به مسجد ابوطالب، انتشارات دانشگاه صنعتی ارومیه،

صندوق پستی: ۴۱۹-۵۷۱۵۵، تلفن: ۰۴۴۳۱۹۸۰۲۵۱، شماره: ۰۴۴۳۱۹۸۰۲۵۱، آدرس ایمیل: press@uut.ac.ir

پیشگفتار

غذا بخش مهمی از زندگی همه ما را تشکیل می‌دهد و در این میان صنایع غذایی به عنوان حلقه واسط بین کشاورزی و دامپروری با مصرف کنندگان نهایی نقش مهمی در مدیریت زنجیره تامین فرآورده های غذایی و توازن تولید و مصرف دارند. در گذشته فروشگاه های خرده فروشی همانند آنچه امروزه شاهد آن هستیم و بهر یافت نمی شد، تبلیغات مواد غذایی بسیار کمتر بود و تکیه عمده افراد بر تامین مواد غذایی اصلی در بازارهای محلی بود. امروزه با افزایش ارتباطات و دسترسی آسان و آزاد به اطلاعات تغذیه ای در رقابت بین واحدهای تولید و توزیع محصولات غذایی ایجاد کرده و این شرکتها در تلاش هستند تا با روشهای نوین مدیریت کسب و کار به شناسایی و تامین مناسب نیازهای مصرف کنندگان پرداخت و به توسعه کسب و کار خود بپردازند. همچنین افزایش فروشگاه ها و رستورانهای زنجیره ای به صنایع غذایی علمی ای که باعث افزایش کیفیت، سلامت و ماندگاری بیشتر مواد غذایی شده است و به تبع آن سبک ها و رژیم های غذایی ما نیز دچار دگرگونی شده اند.

علیرغم اینکه مواد غذایی در هر جایی که زندگی می کنیم به وفور یافت می شوند، اما بیش از نصف مردم جهان زیر خط فقر زندگی می کنند و استطاعت مالی تامین یک وعده غذای مطلوب روزانه را هم ندارند. هر چند واقعیت و نگرانی دردناکتر این است که کشاورزان کوچک که مواد غذایی تولید می کنند و به امنیت غذایی دنیا و زنجیره تامین پیچیده آن کمک می کنند در وضعیت به مراتب اسفناک تری از بقیه به سر می برند.

صنایع غذایی در دهه های اخیر دچار تحولات عمده ای گردیده است. حرکت و مهاجرت افراد به منظور یافتن کار مناسب منجر به تقاضای برای محصولات غذایی در سراسر دنیا شده است و

خرده‌فروشان ملزم به انطباق خویش با این تغییرات تقاضا می‌باشند. محیط‌های خرده‌فروشی، پیشرفت‌های فناوری در رهگیری، مدیریت عملیات و بسته‌بندی ما را قادر ساخته تا یک ماده غذایی را از هر گوشه دنیا با حفظ کلیه مشخصه‌های کیفی آن وارد کنیم. شرکت‌ها و کشورها در کل دنیا به سختی تلاش می‌کنند تا سهمی از این بازار را به خود اختصاص دهند. آنچه که نقش عمده‌ای در موفقیت یا شکست یک زنجیره تأمین غذایی ایفا می‌کند "امنیت غذایی" است و این متغیر یکی از اصلی‌ترین و چالش‌برانگیزترین موضوع در این زنجیره می‌باشد.

نگارشی اصلی مطرح در دنیا در رابطه با امنیت غذایی و توانایی تأمین غذای ۹ میلیارد انسان در سال ۲۰۵۰ می‌باشد. اقدامات و طرح‌های متنوعی به منظور یافتن یک راه حل ممکن و شدنی برای مقابله با این چالش اتخاذ شده‌اند. در کنار امنیت غذایی، که در تلاش برای اطمینان از تأمین غذای مورد نیاز برای آینده است، زنجیره تأمین پایدار در صنایع غذایی موضوعی است که توجه ویژه‌ای را به خود جلب کرده است. کمبود زمین زراعی و آب، و الگوهای آب و هوایی نامطمئن فشار زیادی را به سیستم‌های تأمین مواد غذایی تحمیل کرده است. هر چند، نکات مثبت زیادی در حال رخ دادن در بخش صنایع غذایی می‌باشند. یکی از مشخصه‌های بخش صنایع غذایی توانایی آن در ایجاد نوآوری می‌باشد. فرآیندهای بروز و کارآتر تحت تأثیر نوآوری‌های صنایع غذایی، مدل‌های کسب و کار، فناوری و غیره هر روز باعث توسعه و پیشرفت زنجیره تأمین مواد غذایی می‌باشند.

مبحث مواد غذایی موضوعی میان رشته‌ای می‌باشد، لذا فهم عمیق ادبیات موضوعی آن سخت است. بنابراین توجه و تمرکز ویژه‌ای می‌طلبد. لذا کتاب حاضر تمرکز اصلی بر درک زنجیره تأمین غذایی و عملیات و عوامل دربردارنده آن بوده است. با مطالعه کتاب به این مطلب پی خواهید برد که زیاد به جزئیات پرداخته نشده است. از آنجا که هدف اصلی کتاب از طرح مباحث، ساده‌سازی، پردازش و معرفی پیشرفت‌های جدید می‌باشد، لذا به اطلاعات روزنامه‌ها و مجلات و به ویژه نشریه آکادمیا ارجاع داده شده است.

کتاب حاضر ابعاد مختلف زنجیره‌های تأمین غذایی را با جزئیات پوشش می‌دهد. فرض بر این بوده تا زنجیره تأمین غذایی به طور کامل (از مزرعه تا سفره) با در نظر گرفتن چالش‌های متنوع و مکانیزم‌های پشتیبان به منظور اطمینان از اینکه غذایی که به سر سفره ما می‌رسد ایمن و سالم باشد، مد نظر قرار گیرد. مباحث نوآوری در راستای مدیریت تقاضا و یابرداری منابع غذایی

برای جمعیت در حال رشد در مورد صنایع غذایی نیز در این کتاب مورد توجه قرار گرفته است. در واقع این کتاب جنبه‌های گوناگون زنجیره‌های تأمین مواد غذایی را از دید مدیریتی و اجتماعی تحت پوشش قرار می‌دهد.

مطالب کتاب حاضر در سه بخش عنوان شده‌اند. بخش یک به معرفی موضوع و مفاهیم مطرح در زنجیره تأمین غذایی می‌پردازد. بخش دو در رابطه با چالش‌های عملیاتی بوده و به بحث در مورد موضوعات مرتبط با کارایی عملیات زنجیره اختصاص دارد. بخش سه چالش‌های پایداری و امنیت غذایی را عنوان می‌کند. همچنین این بخش نگاهی به نوآوری‌های زنجیره غذایی و چگونگی ایجاد بازدهی اقتصادی در زنجیره‌های تأمین اشاره دارد.

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۱۷.....	مقدمه‌ای بر زنجیره تأمین مواد غذایی
۱۸.....	بازیگران و عوامل درگیر در زنجیره تأمین مواد غذایی
۲۵.....	انواع زنجیره‌های مواد غذایی
۲۷.....	عوامل تأثیرگذار بر زنجیره تأمین مواد غذایی
۳۲.....	نمونه موردی: زنجیره لبنیات فرآوری شیر
۳۷.....	خلاصه
۳۹.....	تولید مواد غذایی
۴۰.....	نهادهای موجود در بخش زنجیره تأمین کشاورزی و دامپروری
۴۴.....	کشاورزی و ارتباط آن با فقر زدایی
۴۷.....	موانع موجود بر سر راه توسعه صنعت کشاورزی
۵۱.....	گام‌های آتی برای بخش کشاورزی
۵۲.....	نمونه موردی: شرکت کارگیل
۵۲.....	نمونه موردی: شرکت نستله
۵۳.....	نمونه موردی: کمپانی آی‌تی‌سی هندوستان
۵۵.....	نمونه موردی: مدل‌های اقتصادی خرد در بخش مواد غذایی
۵۷.....	خلاصه
۵۹.....	صنعت مواد غذایی
۵۹.....	اهمیت تهیه‌ی غذا
۶۰.....	تغییر شرایط بازار
۶۲.....	فرآوری غذا
۶۶.....	بسته‌بندی غذا
۶۷.....	مدیریت موجودی

۶۹.....	ایمنی مواد غذایی.....
۷۰.....	تدارکات.....
۷۲.....	نمونه موردی: چاپ سه بعدی غذا.....
۷۴.....	خلاصه.....
۷۵.....	خرده‌فروشی مواد غذایی.....
۷۶.....	فضای خرده‌فروشی.....
۸۴.....	فرو: گاه‌های خرده‌فروش آنلاین.....
۸۷.....	پاش: برای خرده‌فروشی غذا در آینده.....
۹۰.....	خلاصه.....
۹۱.....	لجستیک مواد غذایی.....
۹۱.....	گردش مواد غذایی.....
۹۷.....	بسته‌بندی در امور آماده.....
۹۸.....	کنترل دمای زنجیره تأمین.....
۱۰۲.....	نمونه موردی: داباوالا.....
۱۰۳.....	نمونه موردی: مهاجرت لوبیاهای سبز، رکتیا به سوپرمارکت‌های لندن.....
۱۰۳.....	نمونه موردی: آناناس‌های تازه از غنا.....
۱۰۴.....	خلاصه.....
۱۰۵.....	چالش‌های زنجیره تأمین بین‌المللی غذا.....
۱۰۶.....	زنجیره تأمین غذایی بین‌المللی.....
۱۰۷.....	فاکتورهای تأثیرگذار بر آینده سیستم‌های غذایی جهانی.....
۱۰۸.....	مدیریت چالش در زنجیره تأمین غذای جهانی.....
۱۱۱.....	سیاست‌های بین‌المللی و غذا.....
۱۱۴.....	نمونه موردی: رشد صنعت کشاورزی برزیل.....
۱۱۷.....	نمونه موردی: تأثیر فاجعه فوکوشیما بر صادرات غذای ژاپن.....
۱۱۸.....	نمونه موردی: معضل واردات خیار بین آلمان و اسپانیا.....
۱۱۹.....	خلاصه.....
۱۲۱.....	همکاری و ارتباط.....
۱۲۲.....	گرایش‌ها در زنجیره تأمین.....

۱۳۹	مدل‌های ارتباط فعلی در بخش غذا
۱۳۳	گرایش‌های دیگر در همکاری زنجیره تأمین
۱۳۳	نمونه موردی: استارباکس و روابط همکاری با عرضه‌کنندگان
۱۳۴	خلاصه

۱۳۷	منبع یابی و تأمین غذا
۱۳۸	منبع یابی
۱۳۹	مدل‌های منبع یابی
۱۴۱	مدل‌های خرید
۱۴۵	تقسیم بندی تأمین‌کننده
۱۴۶	توسعه تأمین‌کننده
۱۴۷	منبع یابی استراتژیک
۱۴۸	تأمین پایدار
۱۵۳	نمونه موردی: سارن بین‌المللی موندلر
۱۵۴	نمونه موردی: پیسیکو - منبع یابی معتبر و پایدار
۱۵۶	خلاصه

۱۵۷	مدیریت ریسک
۱۵۸	مدیریت ریسک و عدم اطمینان
۱۵۹	ریسک‌ها در زنجیره تأمین
۱۶۰	ریسک‌های زنجیره تأمین مواد غذایی
۱۶۵	مدیریت ریسک زنجیره تأمین
۱۶۷	مدیریت ریسک‌ها در زنجیره تأمین مواد غذایی
۱۷۰	نمونه موردی: پرهیز از شیر چینی
۱۷۱	نمونه موردی: سودان ۱
۱۷۲	نمونه موردی: سالمونلا تیفی موریوم در کره بادام زمینی
۱۷۲	نمونه موردی: رسوایی گوشت اسب بریتانیایی
۱۷۴	نمونه موردی: آلودگی به سالنمولا در کادیوری در سال ۲۰۰۶
۱۷۵	خلاصه

۱۷۷	روند تکنولوژی در زنجیره‌های تأمین غذا
۱۷۸	قابلیت ردیابی و استفاده از تکنولوژی

۱۸۵	تولید غذا
۱۸۶	فرآوری غذا در یک بستر تکنولوژیک
۱۸۷	بسته‌بندی غذا در یک بستر تکنولوژیکی
۱۸۸	تدارکات مواد غذایی
۱۹۰	خلاصه

۱۹۱	مقررات غذایی، سلامت و کیفیت
۱۹۲	اواف و ویژگی‌هایی که باید هنگام طراحی زنجیره‌های تأمین غذا مدنظر داشت
۱۹۵	مقررات غذایی و تأثیر آن بر سلامتی
۱۹۶	قوانین و مقررات غذایی
۱۹۷	استانداردهای مرجع
۲۰۰	استانداردهای سازمانی
۲۰۳	استانداردهای محصولات غذایی
۲۰۶	ابتکار عمل‌هایی دیگر در زنجیره‌های تأمین غذا
۲۰۷	نمونه موردی: ممنوعیت اتحادیه اروپا برای واردات انبه از هند
۲۰۸	نمونه موردی: رسوایی گوشت اسب و ماهی‌های تقلبی
۲۰۹	خلاصه

۲۱۱	نوآوری در زنجیره غذایی
۲۱۲	دسته‌بندی شیوه‌های نوآوری
۲۱۳	سیستم‌های نوآوری
۲۱۴	نمونه موردی: ادویه کاری هندی در انگلستان
۲۱۵	توسعه محصول در زنجیره تأمین مواد غذایی
۲۱۹	نوآوری‌ها در زنجیره تأمین مواد غذایی
۲۲۳	نمونه موردی: انواع محصولات کاربردی
۲۲۴	نمونه موردی: تشخیص نوشیدنی تقلبی از طریق بطری
۲۲۴	خلاصه

۲۲۵	چالش‌های پایداری در زنجیره‌های تأمین غذا
۲۲۶	اصل پایداری، خواستگاه نظریه مذکور
۲۲۸	زنجیره‌های تأمین غذایی ماندگار (پایدار)
۲۲۹	ساختار پایداری

۲۳۱	توسعه پایداری در زنجیره‌های تأمین غذا
۲۳۷	نمونه موردی: ابداعات گوناگون درون زنجیره‌های تأمین غذا
	نمونه موردی: صرفاً تخم مرغ، بازیافت پوسته تخم مرغ برای ساخت پرکننده لاستیک‌ها.
۲۳۸	
۲۳۹	خلاصه
۲۴۱	مواد غذایی و بازسازی اقتصادی
۲۴۲	توسعه زیرساخت‌ها در بخش مواد غذایی
۲۴۵	پارک‌ها و قطب‌های مواد غذایی
۲۴۸	حرکت حدودی زنجیره ارزش
۲۵۰	نمونه موردی: زیرساخت‌های غذایی در هند و مگا پارک‌های جدید
۲۵۱	نمونه موردی: یاقوت در زیر آوار
۲۵۲	نمونه موردی: توسعه کالری و فرآوری خرده در آفریقا
۲۵۳	خلاصه
۲۵۵	امنیت غذایی و چالش‌های پیس رو
۲۵۶	امنیت غذایی
۲۵۷	اهرم‌های تغییر دهنده امنیت غذایی
۲۵۷	فاکتورهای مؤثر بر روی آینده زنجیره تأمین غذا
۲۶۳	برقراری تعادل بین منابع و تقاضا
۲۶۴	نمونه موردی: الگوهای راه حل‌های غذایی
۲۶۵	نمونه موردی: کنسرواسیون کوکاکولا و آب
۲۶۷	نمونه موردی: راه اندازی حمایت از گندم به صورت جهانی برای ارتقای امنیت گندم
۲۶۷	خلاصه
۲۶۹	منابع و مراجع